

Schengen: en guide till Europas gränsfria område

EU:s passfria område, kallat "Schengen-området" är en av de mest påtagliga framgångarna för den europeiska integrationen. Läs mer om den i vår guide.

Hru fungerar egentligen EU:s gränsfria område, Schengenområdet?

Vad är Schengen?

Schengenområdet är en av hörnstenarna i det europeiska projektet. Sedan det skapades 1995 då passkontrollerna inom området avskaffades, har den fria rörligheten inom EU materialiserats. Det innebär att EU-medborgare kan bosätta sig, studera, arbeta eller pensionera sig var som helst inom unionen. Den fria rörligheten underlättar också för turister och företag.

Vilka är Schengen-länderna?

Alla EU-länderna ingår i Schengen förutom Irland, som har valt att stå utanför, samt Cypern, som förväntas gå med i samarbetet så småningom. EU-länderna har kommit överens om att lyfta sina gränskontroller mot Bulgarien och Rumänien från den 31 mars 2024 gällande flyg- och båtresor.

Fyra länder som inte är medlemmar i EU har också valt att gå med i Schengenområdet: Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

[*Läs mer om Schengenområdets utvidgning.*](#)

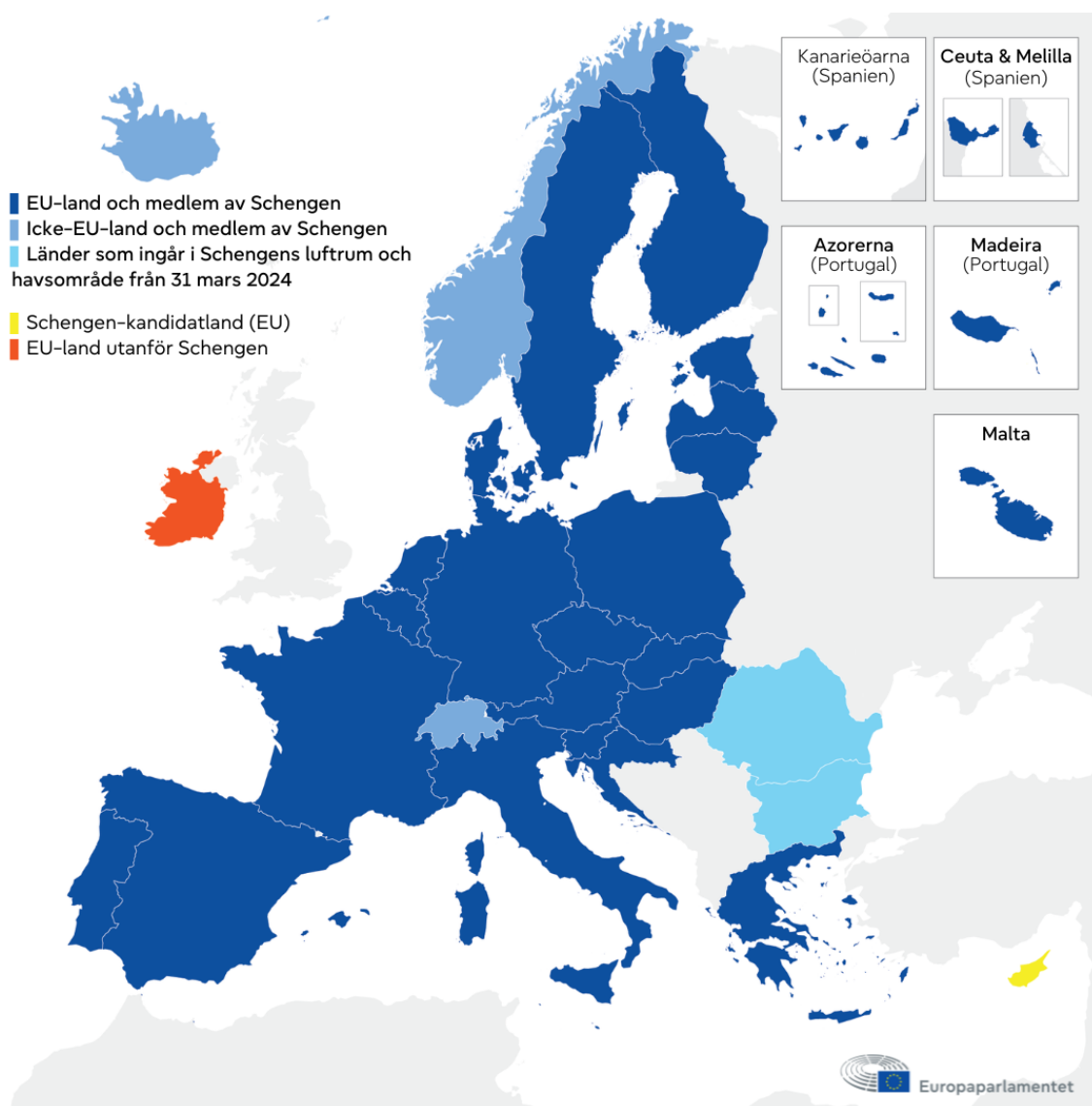

Bild av Schengenområdet.

Vilket är syftet med Schengen och vilken nytta medför det?

Miljoner människor reser över en gräns inom EU varje dag. Den fria rörligheten innebär i praktiken olika rättigheter för olika kategorier av människor, beroende på exempelvis om du är turist eller reser som en familj.

Alla EU-medborgare har rätt att stanna i ett annat EU-land med ett giltigt pass eller ID-kort som turist i tre månader. De kan också bo i ett annat medlemsland för att arbeta, och har rätt att bli behandlad på precis samma sätt som landets egna medborgare. Entreprenörer har rätt att

starta företag och studenter har rätt att studera i vilket annat medlemsland de vill.

Att garantera säkerheten inom Schengenområdet

Genom Schengenreglerna avskaffas gränskontrollerna inom området, samtidigt som skyddet av de yttre gränserna förstärks och harmoniseras. Inom Schengenområdet är den generella regeln att människor kan resa från ett medlemsland till ett annat utan att tvingas passera gränskontroller. Men ansvariga nationella myndigheter kan kontrollera individer vid eller nära de inre gränserna om polisiär information och expertis kräver ökad tillfällig bevakning.

Schengen omfattar också en gemensam visumpolitik för icke-EU-medborgares kortare vistelser, samt [ett polisiärt och rättsligt samarbete](#) som hjälper medlemsländerna att tillsammans bekämpa brottslighet. [Schengens informationssystem har förstärkts](#) för att skapa mer säkerhet till européerna.

Läs mer om hur [Europol rustar upp för att bättre bekämpa brottslighet och terrorism](#).

Schengenvisum i ett pass.

Yttre och inre gränser

De [ökade migrationsströmmarna till EU som registrerades 2015](#), liksom den ökade oron för [säkerheten](#), inklusive terrorism och organiserad brottslighet, påverkade Schengenområdets funktion. Det medförde att flera medlemsländer, bland annat Sverige, [återinförde gränskontroller](#)

. Coronautbrottet 2020 har vidare medfört att flertalet länder infört inre gränskontroller i syfte att stoppa smittspridningen.

Europaparlamentet har återkommande [fördömt de förlängda inre gränskontrollerna](#) inom Schengenområdet och vill bara att det används som en allra sista utväg. I en [resolution den 17 april 2020](#) uppmanade Europaparlamentet medlemsländerna att bara vidta nödvändiga och proportionerliga åtgärder när de inför eller förlänger inre gränskontroller, och underströk samtidigt att ett fullt fungerande Schengenområde måste återupprättas.

I december 2021 [föreslog Europeiska kommissionen att reglerna för Schengenområdet uppdateras](#), så att medlemsländerna bara återinför inre gränskontroller som en sista utväg. Istället vill kommissionen uppmantra alternativa åtgärder, som riktade poliskontroller och förstärkt polissamarbete.

Europaparlamentariker har vid flera tillfällen protesterat mot att medlemsländerna återinför kontroller, som hindrar den fria rörligheten för människor inom EU.

Parlamentet godkände [uppdateringen av Schengenreglerna i april 2024](#) med tydliga tidsgränser för kontroller vid de inre gränserna. Rådet gav sitt godkännande i maj 2024.

Utmaningarna och EU:s svar

Hantering av migration, och de yttre gränsernas säkerhet är en utmaning för Europa. Uppmot 1,83 miljoner illegala gränsövergångar upptäcktes vid EU:s yttre gränser 2015. Även om denna siffra [sjönk till 355 300 år 2023](#), försöker EU [förstärka kontrollerna vid de yttre gränserna och hantera asylansökningar mer effektivt](#).

Utmaningarna har startat en anmärkningsvärd utveckling i [EU:s gränsbevakningspolitik](#). En konsekvens är skapandet och utvecklingen av en serie verktyg och organ, såsom Schengens informationssystem, informationssystemet för viseringar, den Europeiska gräns- och kustbevakningsmyndigheten (Frontex) samt ett [registreringssystem för in- och utresor vid Schengenområdets yttre gränser](#) exempelvis.

I en resolution som godkändes i juli 2021 godkände parlamentet den förnyade [budgeten för asyl-, migrations- och integrationsfonden \(AMIF\)](#) för 2021-2027, som ökades till 9,88 miljarder euro. Fonden bidrar till att stärka den gemensamma asylpolitiken, utveckla laglig migration i linje med medlemsstaternas behov, stödja integrationen av tredjelandsmedborgare och bekämpa oregelbunden migration. Den tjänar också till att driva på medlemsstaterna att dela upp ansvaret för att ta emot flyktingar och asylsökande på ett mer rättvist sätt.

Fonden samordnas nära [den nya Fonden för inre säkerhet](#), med fokus på att tackla terrorism, organiserad brottslighet och cyberbrottslighet. Även denna fond godkändes av parlamentet i juli 2021, med en budget på 1,9 miljarder euro.

För att redan innan de reser in i EU upptäcka brottslingar, [terrorister](#) och alla andra som kan

utgöra hot, kommer resenärer i framtiden att i förväg kontrolleras med hjälp av [EU:s system för reseuppgifter och resetillstånd \(Etias\)](#). Kontrollerna väntas komma igång i mitten av år 2025.

Vid sidan om detta har ledamöterna godkänt planer på att ge [EU:s gräns- och kustbevakningsmyndighet](#) en permanent styrka på 10 000 gränsbevakare till år 2027 i syfte att stärka säkerheten.

Den här artikeln publicerades ursprungligen i juni 2019 och uppdaterades senast i juni 2024.